

SÕLTUVUSAINETE TARVITAMISE ENNETAMINE –

ekspertide nägemus ennetuse olulisusest ja väljaõppevõimalustest Eestis

Karin Streimann & Katri Abel-Ollo

Tervise Arengu Instituut

Taust:

Eestis puudub ühtne arusaam ennetusest. Osaliselt on inimestel teadmised olemas, kuid enamikul juhtudel põhinevad kasutatavad meetodid ja strateegiad intuitsioonil või iseseisval info otsimisel. Sageli tehakse ennetuse nime all tegevusi, millel puudub tegelik mõju.

Mida tehti:

Analüüsimeks kuidas ennetuse õppekava (*Universal Prevention Curriculum* ehk UPC) sobitub Eesti konteksti, viidi läbi 3 fookusgruppi.

Fookusgruppides käsitleti kolme teemat:

- ennetus ja ennetuse olulisus Eestis;
- ennetusalased koolitused ja väljaõppevõimalused Eestis;
- ennetuse õppekava (UPC) ja selle rakendamine Eestis.

Kes osales:

Ennetusvaldkonnas töötavad kohaliku- ja riigitasandi otsusetegijad, poliitikakujundajad ja arvamussliidrid (n=23).

Millal:

Juuni 2017

Tulemused

Ennetus ja ennetuse olulisus Eestis

Ennetust on raske defineerida

„On olemas kontseptuaalne segadus sõnaga „ennetus“. Lõpuks me saame järeldada, et kõik, mis me teeme, on ennetus.“

„Äkki seda ei tohiks eraldi terminina nimetada. Ennetus on viis, kuidas me asju teeme.“

Ennetuse elluviijad töötavad igapäevaselt inimestega (nt õpetajad, meditsiinitöötajad, politsei)

„Mõjuagendid, keda peaks rakendama, on õpetajad, perearstid, politsei... Tuleb kasutada ameteid, kes on autoriteedina inimesele kõige lähemal.“

Poliitikud ja kõrgema tasandi otsusetegijad ei tohiks langetada otsuseid ennetuse osas

„Ennetus saabki olla ainult pikaajaline... Mõju näed 3, 5, 25 ja 30 aasta pärast. Hea oleks, kui nn otsustajate kätte ei jääks palju otsustada. Valitsused vahetuvad kiiresti... Poliitikud võiks ennetuse teemast üldse kõrvale jätta... vajalik on tugev strateegia ja raam... kus tuleb otsustajad panna lihtsalt fakti ette.“

„Poliitilises juhtimises on ikka arusaam, et toimivad hirmutamise, ähvardamine, sundimine... sellise nn positiivse külje arendamise asemel.“

Ennetusalased koolitused ja väljaõppevõimalused Eestis

Ennetusteemalisi õppevõimalusi ja koolitusi on Eestis vähe

„Ülikool on kitsaskoht... Tihti lastega ja vanematega tegevad professionid ei saa sealt teadmisi, kuidas suhelda nendel teemadel.“

Lastega töötavad inimesed peaksid omama teadmisi ennetusest

„Äärmisel vajalik on lastega vahetult kokku puutuvate inimeste koolitus... sotsiaaltöötajad, õpetajad, lastekaitsetöötajad... just selline kaasaegne koolitus, koostööle suunatud.“

Ennetuse õppekaval põhineva koolituse läbiviimine Eestis

Koolitus peaks olema multidistsiplinaarne ning kaasama erinevaid spetsialiste ja ametnikke

„Koolitused omavalitsuste kaupa... kaasatud linnaarst, haridustöötaja, sotsiaaltöötaja. Tuleb panna fookused paika, aga samas tunnetada terviku töötamist. Hallide alade kaotamine koostöös. Eesmärk, et kõigil oleks ühtne arusaam ennetusest.“

Koolituse rõhk peaks olema koostööl

„Kui üks inimene piirkonnas ära koolitada, siis ta lööb õitsele... aga kaua ta õitseb seal piirkonnas üksi, kui keegi kaasa ei tule. Õige mõte on piirkonda turgutada.“

Koolitus võiks hõlmata ka sotsiaalse turunduse komponenti: kuidas müüa ideid poliitikutele ja samas anda praktilisi nõuandeid praktikutele

„Arvan, et see ongi oskus, kuidas müüa info maha... mingi tegevuse algatamise müügiargument on oluline. Aga paraku lähituleviku vaatenurgaga tehakse ebaefektiivseid tegevusi.“

Kokkuvõte:

Eestis tajutakse UPC koolituse vajalikkust ja nähakse, et selline koolitus aitab

- kujundada ühtset arusaama ennetusest,
- edendada tõenduspõhiste meetodite kasutamist,
- võimestada kohalikku tasandit ning toetada nende tööd,
- tõhustada erinevate osapoolte ja tasandite vahelist koostööd,
- arendada spetsialistide oskuseid.

Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

